

Sayı: 30710

05 Temmuz 2019

Saat: 10:00

Dünya Nüfus Günü, 2019

Bu seneki temayı 1994 Nüfus ve Kalkınma Konferansı hedefleri oluşturdu

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından, 1989 yılında dünya nüfusunun 5 milyar insana ulaştığı tarih olan "11 Temmuz 1987" tarihi "Dünya Nüfus Günü" olarak kabul edilmiştir. Bu özel günde Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) tarafından nüfusun önemli konularını ele alan bir tema belirlenmekte ve bu temaya ilişkin farkındalık yaratmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Bu yıl, UNFPA tarafından Dünya Nüfus Günü'nde, 1994 Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı'nda, 179 hükümetin kabul ettiği "üreme sağlığı, üreme hakları ve cinsiyet eşitliğinin sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için gerekli olduğu" düşüncesinin ve bu konferansta verilen taahhütlerin yerine getirilmesinin gerekli olduğunun vurgulanmasına karar verilmiştir.

Bu kapsamda haber bülteninde doğum, evlenme ve toplumsal cinsiyet istatistikleri konusunda temel bilgiler sunulmaktadır.

Canlı doğan bebek sayısı 1 milyon 248 bin 847 oldu

Canlı doğan bebek sayısı, 2017 yılında 1 milyon 295 bin 784 iken 2018 yılında 1 milyon 248 bin 847 oldu. Canlı doğan bebeklerin %51,3'ünü erkekler, %48,7'sini ise kızlar oluşturdu. Bebeklerin %17,7'si İstanbul, %5,8'i Ankara, %5'i Şanlıurfa ve %4,1'i İzmir'de doğdu.

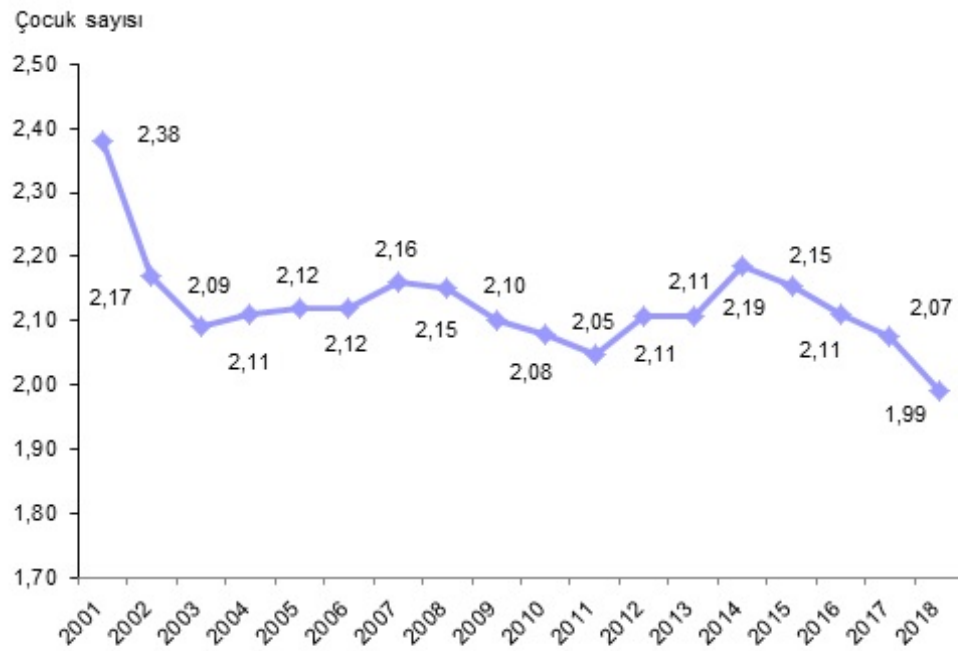
Toplam doğurganlık hızı 1,99 çocuk oldu

Toplam doğurganlık hızı, bir kadının doğurgan olduğu dönem olan 15-49 yaş grubunda doğurabileceği ortalama çocuk sayısını ifade etmektedir. Ülkemizde 1970'lerin ortasında 4,33 çocuk olan toplam doğurganlık hızı, yıllar içinde azalma eğilimi göstererek 2018 yılında 1,99 çocuk olarak gerçekleşti. Bu durum, doğurganlığın nüfusun yenilenme düzeyi olan 2,10'un altında kaldığını gösterdi.

Bununla birlikte Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2018-2080 yılları için üretilen nüfus projeksiyonlarına göre, doğurganlık hızındaki bu düşme eğiliminin gelecekte de devam edeceği ve 2050 yılına gelindiğinde 1,85 olacağı öngörülmektedir.

Dünya genelinde 1969 yılında 4,8 olan toplam doğurganlık hızının günümüzde 2,5'e gerilediği görüldü. Söz konusu dönemler için toplam doğurganlık hızının gelişmiş ülkelerde 2,3'ten 1,7'ye, az gelişmiş ülkelerde ise 6,8'den 3,9'a düştüğü görüldü.

Toplam doğurganlık hızı, 2001-2018

Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri, 2001-2018

Doğurganlık hızının en yüksek olduğu il 4,13 çocuk ile Şanlıurfa oldu

Toplam doğurganlık hızının en yüksek olduğu il 2018 yılında 4,13 çocuk ile Şanlıurfa oldu. Bu ili 3,60 çocuk ile Şırnak, 3,26 çocuk ile Ağrı ve 3,23 çocuk ile Muş izledi. Toplam doğurganlık hızının en düşük olduğu il ise 1,30 çocuk ile Gümüşhane oldu. Bu ili 1,43 çocuk ile Kütahya, Zonguldak ve Edirne izledi.

En yüksek yaşa özel doğurganlık hızı 25-29 yaş grubunda görüldü

Yaşa özel doğurganlık hızı, belli bir yaş grubunda bin kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısını ifade etmektedir.

Yaş grubuna göre doğurganlık hızı incelendiğinde, en yüksek yaşa özel doğurganlık hızı 25-29 yaş grubunda görüldü. Bu yaş grubundaki doğurganlık hızı 2013 yılında binde 130 iken 2018 yılında binde 128 oldu. Diğer bir ifadeyle, 2018 yılında 25-29 yaş grubundaki her bin kadın başına 128 doğum düştü.

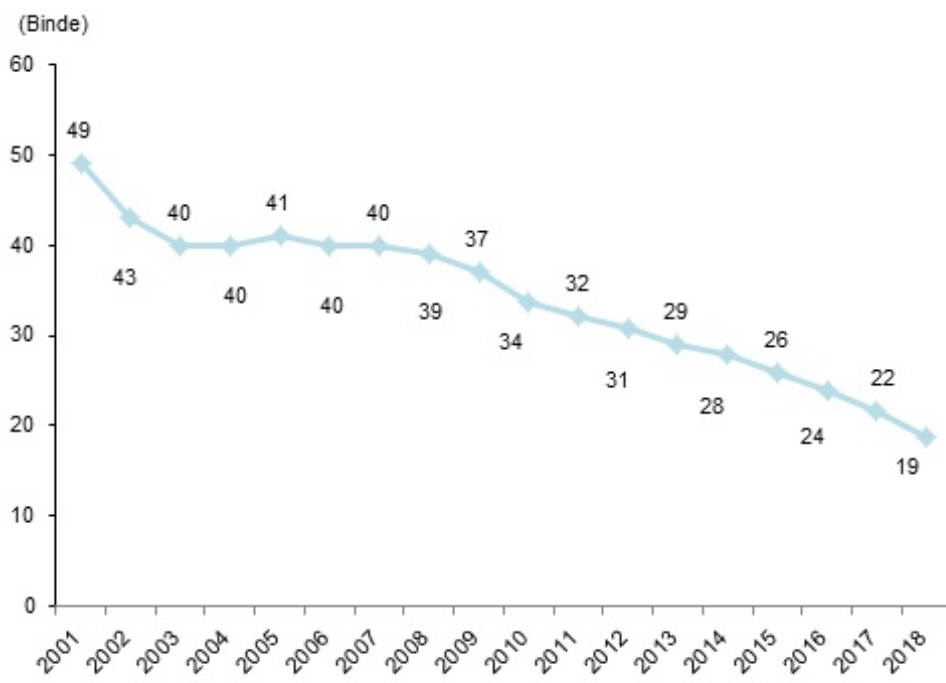
Birleşmiş Milletler (BM) tarafından yapılan 1950-2020 tahminlerine göre, dünya genelinde 1965-1970 döneminde en yüksek yaşa özel doğurganlık hızı binde 258 ile 25-29 yaş grubunda görüldü. Diğer yandan 2015-2020 dönemine gelindiğinde en yüksek yaşa özel doğurganlık hızının binde 141 ile yine 25-29 yaş grubunda görüleceği öngörüldü.

Adölesan doğurganlık hızı düştü

Adölesan doğurganlık hızı, 15-19 yaş grubunda bin kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısını ifade etmektedir. Yaşı çok genç olan annelerden doğan bebeklerin daha yüksek derecede hastalık ve ölüm riskiyle karşı karşıya kalmalarından dolayı adölesan doğurganlık konusu anne ve bebek sağlığının korunması bakımından oldukça önem taşımaktadır. Adölesan doğurganlık hızı, 2013 yılında binde 29 iken 2018 yılında binde 19'a düştü. Diğer bir ifadeyle, 2018 yılında 15-19 yaş grubundaki her bin kadın başına 19 doğum düştü.

BM tarafından yapılan 1950-2020 tahminlerine göre, dünya genelinde 1965-1970 döneminde binde 80 olan adölesan doğurganlık hızının 2015-2020 dönemine gelindiğinde binde 43 olacağı öngörüldü.

Adölesan doğurganlık hızı, 2001-2018

Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri, 2001-2018

Adölesan doğurganlık hızının en yüksek olduğu il Ağrı oldu

Ülkemizde 2018 yılında adölesan doğurganlık hızının en yüksek olduğu il binde 57 ile Ağrı oldu. Bu ili binde 54 ile Muş, binde 46 ile Şanlıurfa ve binde 42 ile Kilis izledi. Adölesan doğurganlık hızının en düşük olduğu il ise binde 4 ile Gümüşhane oldu. Bu ili binde 5 ile Rize ve Trabzon, binde 6 ile Artvin ve Bayburt takip etti.

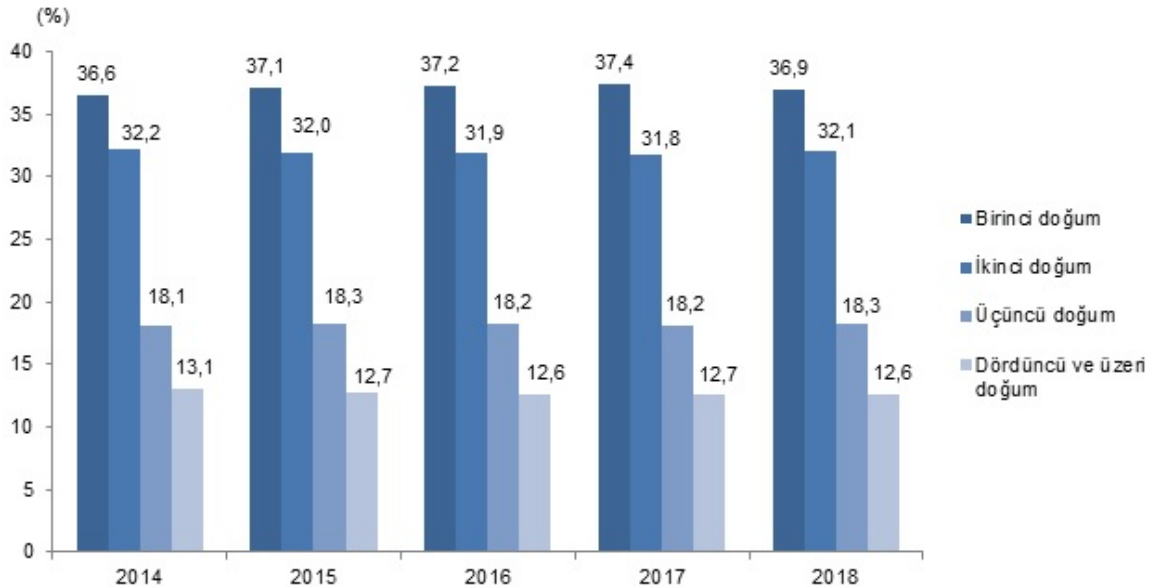
Geçtiğimiz yıl doğum yapan kadınların %1,6'sı çoğul doğum gerçekleştirdi

İdari kayıtlardan alınan veriye göre, 2018 yılında doğum yapan kadınların %1,6'sı çoğul doğum gerçekleştirirken, bu kadınların %97,6'sı ikiz, %2,3'ü üçüz ve %0,1'i dördüz ve daha fazla bebek dünyaya getirdi.

Geçtiğimiz yıl doğum yapan kadınların %36,9'u ilk doğumunu gerçekleştirdi

Kadınların 2018 yılındaki doğumlarının doğum sırası incelendiğinde, bu doğumların %36,9'unun ilk, %32,1'inin ikinci, %18,3'ünün üçüncü, %12,6'sının ise dördüncü ve üzeri doğum olarak gerçekleştiği görüldü.

Yıllara göre annenin doğum sırası oranları, 2014-2018

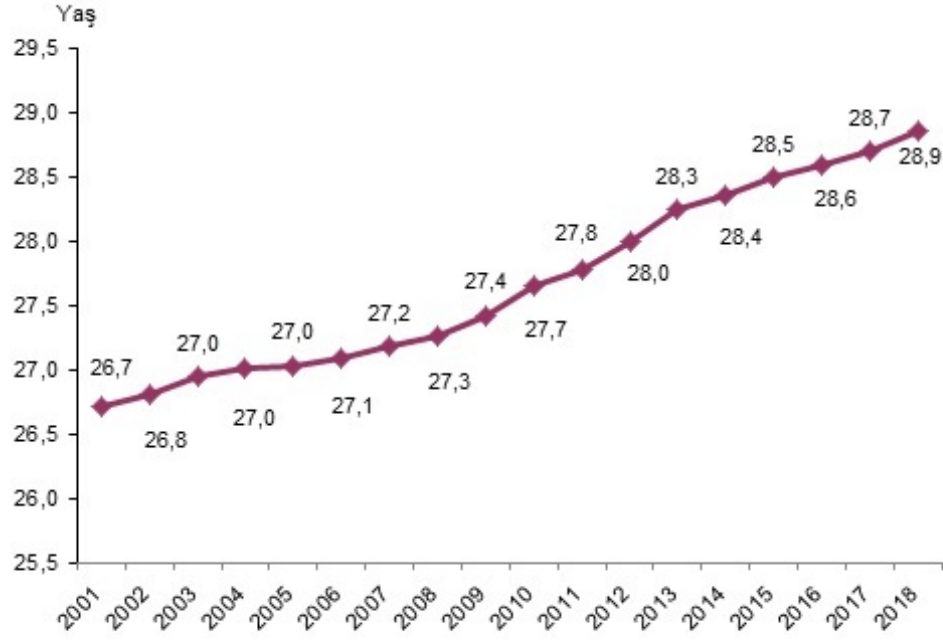
Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri, 2014-2018

Annenin doğumdaki ortalama yaşı 28,9 oldu

Ülkemizde doğum yapan kadınların ortalama yaşı, 2017 yılında 28,7 iken 2018 yılında 28,9 oldu. BM

tarafından yapılan 1950-2020 tahminlerine göre, dünya genelinde 1965-1970 döneminde 29 olan doğumdaki ortalama anne yaşının 2015-2020 dönemine gelindiğinde 28,1 olacağı öngörüldü.

Annenin doğumdaki ortalama yaşı, 2001-2018

Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri, 2001-2018

Diğer yandan ilk canlı doğumunu yapan kadınların ortalama yaşı, 2017 yılında 26 iken 2018 yılında 26,2 oldu. İlk doğumda anne yaşı, erken yaşlarda çocuk sahibi olmanın, daha geç doğurganlığa başlamaya göre genellikle daha fazla çocuk sayısı anlamına gelmesi nedeniyle, genel doğurganlık seviyesinin önemli bir belirleyicisidir.

Geçen yıl doğum yapan kadınların %32,5'ini ilköğretim mezunları oluşturdu

Ülkemizde 2018 yılında doğum yapan kadınların eğitim durumu incelendiğinde, ilköğretim, ortaokul veya dengi okul mezunu kadınların %32,5 ile ilk sırada yer aldıkları görüldü. Bunu sırasıyla %23,8 ile yükseköğretim mezunları, %19,8 ile lise veya dengi okul mezunları, %10,3 ile ilkokul mezunları, %8,3 ile okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenler ve %2,6 ile okuma yazma bilmeyenler izledi.

Yükseköğretim mezunu kadınların %57,8'i ilk doğumunu gerçekleştirdi

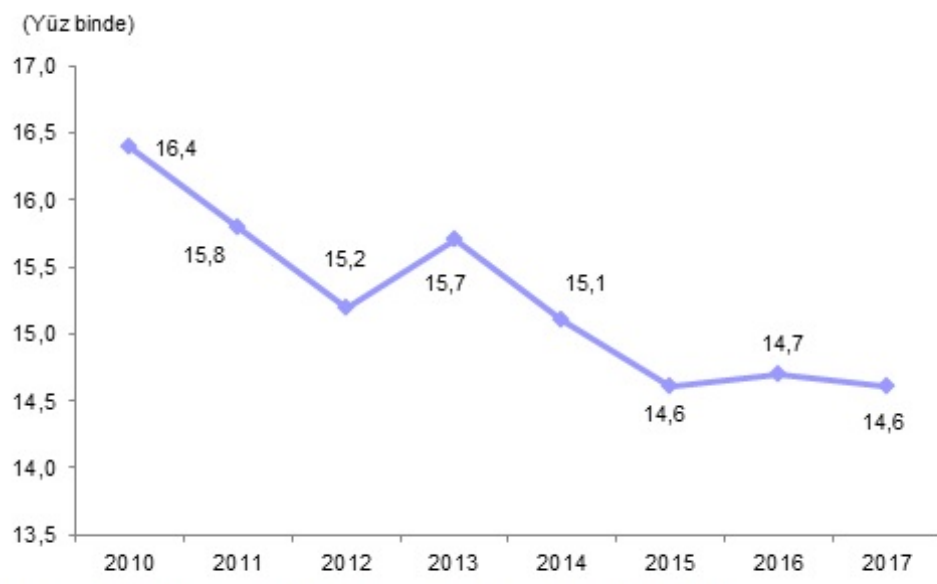
Geçtiğimiz yıl doğum yapan yükseköğretim mezunu kadınların %57,8'inin ilk doğumunu, %34,2'sinin ikinci doğumunu ve %7'sinin ise üçüncü doğumunu gerçekleştirdiği görüldü. Lise ve dengi okul mezunu kadınların %40,7'si ilk doğumunu, %36,2'si ikinci doğumunu, %17,7'si ise üçüncü doğumunu gerçekleştirdi.

Ülkemizde anne ölüm oranı yüz binde 14,6'ya geriledi

Anne ölüm oranı, bir yıl içerisinde gerçekleşen yüz bin canlı doğum başına anne ölümlerinin sayısı olarak tanımlanmaktadır. Anne ölümü, gebeliğin başlangıcından doğum sonrası 42. günü kapsayacak şekilde; kaza ve tesadüfi sebeplerden kaynaklanmayan, gebelik veya gebeliğin yönetiminden kaynaklı olarak veya gebeliğin ağırlaştırdığı herhangi bir sebeple kadının ölmesidir.

Ülkemizde 2010 yılında yüz bin canlı doğumda 16,4 olan anne ölüm oranının yıllar içinde azalma eğilimi göstererek 2017 yılında yüz binde 14,6'ya gerilediği görüldü. Bu oran dünya genelinde 2015 yılında yüz binde 216 olarak gerçekleşti.

Anne ölüm oranı, 2010-2017

Kaynak: TÜİK, Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2010-2017

Resmi kız çocuk evlilikleri azaldı

Evlenme istatistiklerine göre, 16-17 yaş grubunda olan kız çocuklarının resmi evlenmelerinin toplam resmi evlenmeler içindeki oranı 2014 yılında %5,8 iken 2018 yılında bu oran %3,8'e düştü.

Bu oran, illere göre incelendiğinde, 2018 yılında Ağrı ilinin %14,8 ile kız çocuk evlenmelerinde en üst sırada yer aldığı görüldü. Bu ili, %14,1 ile Muş ve %12,5 ile Bitlis izledi. Kız çocuk evlenmelerinin toplam evlenmeler içindeki oranının en düşük olduğu iller ise sırasıyla %0,7 ile Bolu, %0,9 ile Trabzon ve Artvin oldu.

Kadınlarda ortalama ilk evlenme yaşı yükseldi

İlk evlilik yaşının doğumlar üzerinde önemli bir etkisi olup daha erken yaşlarda evlenen kadınların ortalama olarak daha fazla çocuk sahibi olma potansiyeli bulunmakta, bu da genellikle yaşam boyunca daha fazla sayıda doğuma yol açabilmektedir. Kadınlarda 2014 yılında 24,2 olan ortalama ilk evlenme yaşı 2018 yılında 24,8'e yükseldi.

Kadınlarda ortalama ilk evlenme yaşının illere göre dağılımı incelendiğinde, 27,6 ile Tunceli'nin evlenme yaşı en yüksek olan il olduğu görüldü. Tunceli'yi, 26,4 ile Rize ve 26,2 ile Artvin izledi. Ortalama ilk evlenme yaşı en düşük olan iller ise 21,9 ile Ağrı, 22,2 ile Muş ve 22,5 ile Kilis oldu.

Yaş grubu 20-24 olan evli kadınların %5,6'sı 18 yaşından önce evlendi

BM İstatistik Komisyonu tarafından 2013 yılında kabul edilen "BM Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri 52 Minimum Gösterge Seti"nde yer alan göstergelerden biri olan "20-24 yaş grubunda olup 18 yaşından önce evlenen kadınların oranı" Türkiye için 2018 yılında %5,6 oldu. Diğer yandan bu oran erkeklerde %0,2 olarak gerçekleşti.

Bireylerin %32'si istediği ideal çocuk sayısının iki olduğunu belirtti

Aile Yapısı Araştırması, 2016 sonuçlarına göre, bireylerin şartları uygun olsa kaç çocuk sahibi olmayı istedikleri incelendiğinde, en fazla istenen ideal çocuk sayısı %32 ile iki çocuk oldu. Türkiye genelinde bireylerin %31,4'ü şartları uygun olduğunda üç çocuk, %18'i dört çocuk, %14,9'u beş ve daha fazla çocuk isterken %3,4'ü tek çocuk istediğini, %0,3'ü ise hiç çocuk istemediğini belirtti.

Bireylerin şartları uygun olduğunda istedikleri ideal çocuk sayısı cinsiyete göre incelendiğinde, kadınların en fazla istediği ideal çocuk sayısı %33,1 ile iki çocuk iken erkeklerin en fazla istediği ideal çocuk sayısı %31,6 ile üç çocuk oldu.

İdeal çocuk sayısını üç çocuk olarak belirten evli bireylerin oranı %31,9 oldu

Aile Yapısı Araştırması, 2016 sonuçlarına göre, bireylerin şartları uygun olsa kaç çocuk sahibi olmayı istedikleri medeni duruma göre incelendiğinde, daha önce hiç evlenmemiş bireylerin şartları uygun olduğunda en fazla istedikleri ideal çocuk sayısı %46,7 ile iki çocuk oldu. Bireylerin şartları uygun olduğunda en fazla istedikleri ideal çocuk sayısı, evli bireylerde %31,9 ile üç çocuk, boşanmış bireylerde %44,2 ile iki çocuk ve eşi ölmüş bireylerde %28,4 ile üç çocuk oldu.

İlkokul mezunlarının %33,2'si ideal çocuk sayısının üç çocuk olduğunu belirtti

Aile Yapısı Araştırması, 2016 sonuçlarına göre, bireylerin şartları uygun olduğunda kaç çocuk sahibi olmayı istedikleri öğrenim duruma göre incelendiğinde, en fazla istedikleri ideal çocuk sayısı, bir okul bitirmeyenlerde %31,6 ile beş ve daha fazla çocuk, ilkokul mezunlarında %33,2 ile üç çocuk oldu. İlköğretim mezunlarının %39,5'inin, lise mezunlarının %40,4'ünün ve yükseköğretim mezunu bireylerin ise %40,5'inin en fazla istedikleri ideal çocuk sayısının iki çocuk olduğu görüldü.

Yönetici pozisyonundaki kadın oranı %16,3 oldu

Hanehalkı işgücü araştırması sonuçlarına göre, şirketlerde üst düzey ve orta kademe yönetici pozisyonundaki kadın oranı 2012 yılında %14,4 iken 2018 yılında %16,3 oldu.

Bu konu ile ilgili bir sonraki haber bülteninin yayımlanma tarihi Temmuz 2020'dir.

Teknik bilgi için: Metin AYTAÇ
Telefon: +90 312 454 78 51
e.posta: metin.aytac@tuik.gov.tr

Bilgi talebi için: Bilgi Dağıtım Grubu
Telefon: +90 312 454 72 56
e.posta: bilgi@tuik.gov.tr

 / tuikbilgi
 / tuikbilgi